

Veldmuis

Tenslotte werd in 2016 onderzoek gedaan naar de muizenstand op plekken waar de Canadese guldenroede bestreden wordt. Dit onderzoek levert weer weinig muizen op. Alleen de vangst van noordse woelmuizen in de natte driehoek naast het bezoekerscentrum, dus helemaal aan de noordkant van het eiland, is verrassend en positief.

Conclusie

Het heeft even geduurd, maar uiteindelijk is er sprake van een vrij normale muizenstand op het eiland Tiengemeten. De inrichting van het eiland is grotendeels mensenwerk. Het blijft in de toekomst van belang om de variatie aan vogels, planten en zoogdieren te waarborgen. Zonder beheer groeit het eiland op de natte plekken na snel dicht met bos. Het beheer moet wel goed afgewogen worden om de biodiversiteit groot te houden en bijvoorbeeld de noords woelmuis een kans te geven. Al met al een hele uitdaging, zeker omdat er naast een steeds grotere recreatiedruk ook steeds meer invasieve exoten via het Haringvliet oprukken.

Nationaal Park Biesbosch en Haringvliet door Tom van Wanum

In 1994 kreeg de Biesbosch de status van Nationaal Park. Sindsdien heet het gebied officieel Nationaal Park De Biesbosch.

Nadat het Haringvliet werd afgesloten, had het verdwijnen van eb en vloed een enorme invloed op de flora en fauna. De relatie tussen het Haringvliet en de Biesbosch is dus onmiskenbaar. Nu er sprake is van het deels openen van de sluisen is het logisch dat het Haringvliet en De Biesbosch beschouwd gaan worden als één geheel.

Het Nationaal Park De Biesbosch en Haringvliet gaan één groot nationaal park vormen.

De Nederlandse Delta vormt al eeuwen een eenheid. Deze eenheid wordt gedomineerd door water. Het water heeft altijd bepaald wat er in deze Delta kon leven en groeien.

De natuur is er ruig en het landschap wijds. Overal is daar het water dat deze natuur beheert en beheerst.

Mensen zijn van oudsher in deze Delta bezig met het water. Sluizen en dammen werden gebouwd, de rivieren gebruikt voor vervoer met schepen en het winnen van drinkwater.

De Delta is al eeuwen belangrijk voor zowel mens als dier. Er verblijven vele (trek)vogels, vissen en sinds kort weer bevers en zeearenden.

We spreken dan nog niet eens over de zeer vele toeristen, die het jaar rond het uitgestrekte gebied bezoeken.

Samenhang

Gezien het bovenstaande is het niet meer dan logisch dat het beheer van dit grote gebied op elkaar afgestemd moet zijn. Het openzetten van de sluizen van het Haringvliet heeft gevolgen voor alles wat daarachter leeft. Door samenhang te brengen in de programma's en ambities en rekening te houden met elkaar, ontstaat een natuurgebied met een variëteit en kwaliteit die voor Europese begrippen ongekend is. Door verbindingen over water en land verder te verbeteren, is het gebied nog beter te beleven en te benutten.

De politiek ziet uiteraard de economische kant van één nationaal park. De verwachting is dat nog meer bezoekers dit gebied zullen bezoeken en daarmee zorgen voor inkomsten bij ondernemers. De gedeputeerde Han Weber van de Provincie Zuid-Holland is dan ook enthousiast over het initiatief: "Bezoekers zijn de beste ambassadeurs voor behoud van natuur. De titel Nationaal Park van Wereldklasse zorgt voor bredere bekendheid en meer bezoekers. Het mes snijdt aan twee kanten: meer bezoekers en betere bescherming."

Samenwerking

De partners in het plan zijn Droomfondsproject Haringvliet, Staatsbosbeheer en Parkschap Nationaal Park De Biesbosch. Zij zoeken nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen in overheidsland en het bedrijfsleven.

Als je dit leest krijg je al snel de indruk dat het vooral om economische belangen gaat. Ongetwijfeld zullen er partijen zijn die vooral daar op focussen. Er zijn echter in de samenwerkingsverbanden ook partijen waar de natuur voorop staat. Ergens zal er een balans gevonden moeten worden tussen natuur en het gebruik van die natuur. Dat zal niet altijd gemakkelijk zijn, maar in de huidige samenleving is het niet anders. Dick Verheijen van het Parkschap: "Voor de ontwikkeling van het gebied als internationaal toeristische trekpleister is de betrokkenheid en stelselmatige inbreng van bestuurders, bedrijven en bewoners nodig. Wij gaan de komende maanden met partijen in gesprek. Wij vragen ze mee te denken en initiatieven en ideeën uit te werken die de ambities versterken. De Nederlandse Delta vormen we met elkaar."

Daarnaast zullen natuur- en milieuorganisaties zich sterk moeten maken om te zorgen dat de natuur alle kans krijgt zich te blijven ontwikkelen. Het kan natuurlijk nooit zo zijn dat de toeristen die komen om de zeearenden te zien de oorzaak zullen zijn van het verdwijnen van deze vogels!

Wat gebeurt er zo al.

Om de natuur te herstellen en te verbeteren gaat Staatsbosbeheer dit najaar rondom het Haringvliet werkzaamheden uitvoeren. De gebieden worden zo ingericht dat vissen een geschikte paaiplaats kunnen vinden en kustbroedvogels ongestoord kunnen broeden. Ook krijgt de noordse woelmuis in de ruigteranden een geschikt leefgebied.

Meneerseplaat, Stadse Gorzen en Spuigors

Op de Meneerseplaat, Stadse Gorzen en Spuigors worden oude krekens en watergangen hersteld. Gorzen zijn buitendijkse gebieden die alleen bij uitzonderlijk hoog water overstroomd worden. De gorzen worden uitgediept, zodat ze weer op het peil van het Haringvliet komen. Krekens die nu niet rechtstreeks in verbinding met het Haringvliet staan, zullen na de werkzaamheden weer op dat water uitkomen. De vrijkomende grond blijft in het gebied. Ook worden pompen, dammen en stuwen, die het water vanuit het Haringvliet nu tegenhouden, verwijderd. De ruigteranden zijn in de loop der jaren veranderd in een strook met hoge bomen. Deze worden verwijderd, zodat riet en ruipte weer de ruimte krijgen.

Vanaf de dijk kan het Haringvliet dan weer worden gezien!

Buitengronden Westplaat

In 2007 is de Westplaat ingericht voor kustbroedvogels en de noordse woelmuis. Het gebied is sindsdien ongemoeid gelaten. Staatsbosbeheer gaat hier binnenkort de spontaan opgekomen houtachtige beplanting verwijderen. Aan de rand van het eiland worden delen van het terrein verlaagd. Daardoor kan meer rietruigte ontstaan. De vrijkomende grond wordt gebruikt om het maaiveld te egaliseren. Voor de noordse woelmuis worden ruigtestroken gereserveerd. Deze forse muis leeft bij voorkeur in moerasgebied. Omdat de noordse woelmuis zijn gangen net onder het maaiveld maakt, loopt hij de kans te worden vertrapt door vee.

Op de toegangsdam naar de Westplaat brengt Staatsbosbeheer een verlaging aan om te voorkomen dat andere muizen en ongewenste fauna het gebied makkelijk kunnen betreden. De noordse woelmuis is een goede zwemmer. Geschikte gebieden bereikt hij vaak als eerste.

Mangroves in het Haringvliet?

Hoe zorg je nou dat het Haringvliet een plek wordt waar mens, natuur en economie elkaar versterken? Zeven studententeams gingen de uitdaging aan om met de partners van dit Droomfonds mee te denken over het nóg aantrekkelijker maken van het Haringvliet. De studenten zijn afkomstig van vijf verschillende opleidingen (business & management, climate studies, ruimtelijke ordening, landscape management, environmental sciences).

Op 19 september konden de studenten er ter plekke kijken, met experts praten en hun eerste ideeën toetsen. Er werd een bezoek gebracht aan de Haringvlietsluizen, er was een excursie door de Kwade Hoek en een spectaculaire boottocht op het Haringvliet. Er werden knelpunten aangeeft en uitdagingen genoemd. Zoals de bereikbaarheid (met OV vanuit Rotterdam niet zo best), de slechte connectie van het Haringvliet met het achterland, de wens om vanuit een hoog punt het gebied te kunnen overzien, de vraag om een breder publiek te bereiken, enzovoort.

De creativiteit begon al aardig te borrelen. Zou je de sfeer van een mangrovebos kunnen creëren? Of een kabelbaan aanleggen over het water? Een soort Scheveningen aan het Haringvliet? Flamingo's als boegbeeld? Of toch liever zeehonden?

In oktober werken de studenten hun plannen verder uit.

Ervaringen met de bever bij het Haringvliet door Gerrit Hijbeek

Dit jaar (2017) ben ik een beetje gebiologeerd door de bever. Hij woonde namelijk 'om de hoek' in Hellevoetsluis, in de Heliushaven. Niet dat ik hem vaak zag, sterker nog: helemaal niet. Maar overal waren (knaag-)sporen, van gestripte eerstejaars takjes tot hele bomen die geveld waren. Het niet-zien werd wel een obsessie, menig schemerig uurtje heb ik aan de waterkant doorgebracht, maar helaas. Een valcamera werd ingezet en gelukkig: die verzachtte het leed enigszins. Een paar keer heb ik hem op de foto gekregen, ook nog in de winter, met een tak slepend naar een hol!

Bever